

Laçın - Müstəqil Dövlətlər Birliyinin mədəniyyət paytaxtı

Bu tarixi qərar Azərbaycanın regiondakı mədəni əhəmiyyətini artırmaqla yanaşı, beynəlxalq nüfuzunu da möhkəmləndirir

Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurası regional əməkdaşlığın təmin edilməsinə xidmət göstərən platformadır. Şura MDB-yə üzv ölkələrin liderlərini bir araya gətirərək siyasi, iqtisadi və sosial sahələrdə birgə qərarların qəbul edilməsinə şərait yaradır. Bu platforma regional əməkdaşlığın dərinləşməsinə xidmət edir.

Şuranın toplantıları çərçivəsində təhlükəsizlik və sabitliklə bağlı məsələlər müzakirə edilir ki, bu da bölgədəki münaqişələrin həlli, terrorizmə qarşı mübarizə və ümumi təhlükəsizlik strategiyalarının koordinasiyasına kömək göstərir. Azərbaycanın aid olduğu Cənubi Qafqaz bölgəsində sülh və sabitliyin qorunması da həmin müzakirələrin vacib tərkib hissəsidir. MDB ölkələri arasında hərbi və təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıq Azərbaycan üçün regional sabitliyin təmin edilməsi baxımından çox vacibdir.

MDB Dövlət Başçıları Şurasının son iclasında Azərbaycan üçün əsas tarixi qərar Laçın şəhərinin 2025-ci ildə MDB-nin mədəniyyət paytaxtı elan edilməsi oldu. Bu, Vətən müharibəsindəki tarixi zəfərimizdən, ölkəmizin ərazi bütövlüyünün, suverenliyinin bərpasından sonra azad yurdlarımızın bərpası və inkişafı istiqamətindəki söylərimizin beynəlxalq səviyədə dəstəklənməsinin daha bir göstəricisidir. Laçın şəhərinin 2025-ci ildə MDB-nin mədəniyyət paytaxtı elan edilməsi Azərbaycanın regiondakı mədəni əhəmiyyətini artırmaqla yanaşı, beynəlxalq nüfuzunu da möhkəmləndirir.

MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında çıxış edən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bu qərara xüsusi münasibət bildirərək dedi: "Laçın Azərbaycanın 30 ilə yaxın müddətdə Ermənistanın işğalı altında olmuş şəhərlərindən biridir və demək olar ki, tamamilə dağıdılmışdır. Bu gün Laçın artıq bərpa olunub. Burada yeni həyat başlayıb, keçmiş məcburi köçkünlər qayıdıblar. Laçının MDB-nin mədəniyyət paytaxtı elan edilməsi həm laçınlılar, həm də bütün Azərbaycan xalqı tərəfindən böyük minnətdarlıqla qarşılanıb".

MDB çərçivəsində mədəni əməkdaşlıq Azərbaycan üçün milli mədəniyyətinin tanıdılması və mədəni irsinin qorunması baxımından da mühüm əhəmiyyət daşıyır, quruma üzv ölkələrlə humanitar və mədəni əlaqələrin möhkəmləndirilməsini dəstəkləyir. Şura çərçivəsində humanitar və mədəni sahələrdə əməkdaşlıq isə yüksək səviyyədə inkişaf etdirilir.

Zəfər onu təkcə qazanmaqla tamamlandı

Tarixi qələbənin əlamətdarlığını qorumaq, milli vəhdəti daha da möhkəmləndirmək, yeni nəsilləri zəfər ruhunda tərbiyələndirmək üçün bu, çox mühüm məsələdir.

Azərbaycanın füsunkar məkanlarından olan Laçın ölkəmizin ərazi bütövlüyünün bərpasında xüsusi önəm daşıyır. Bu şəhərin azadlığı tarixi ədalətin təntənəsi, Azərbaycan dövlətinin, dövlət başçısının qətiyyətinin, siyasi iradəsinin, gücünün daha bir simvoludur. Vətən müharibəsində əldə etdiyimiz qələbə nəticəsində imzalanmış üçtərəfli Bəyanata əsasən, 2020-ci il dekabrın 1-də Laçın rayonu Azərbaycana təhvil verilmişdir.

Qələbədən sonra Şərqi Zəngəzurda, Qarabağda aparılan bərpa-quruculuq prosesi gedişində Laçında çox böyük işlər görüldü. Bu rayona böyük köç başladı. 31 illik həsrətdən sonra laçınlılar artıq öz doğma el-obalarına qayıdırlar. Böyük qayıdışı təmin edən dövlət proqramına əsasən, indiyədək Laçın şəhərində 552 ailə məskunlaşıb. Ümumilikdə isə Zabux və Sus kəndləri və Laçın şəhərinə 828 ailə, təxminən 3 mindən çox sakinin köçürülməsi təmin edilib. 2026-cı ilədək Laçına 12 min nəfər sakinin köçürülməsi planlaşdırılır.

Bölgədə son dərəcə böyük strateji önəm daşıyan Laçının azadlığı, işğaldan qurtuluşundan sonra yeni həyatına qədəm qoyması 1992-ci ilin mayında köksümüzə vurulan ağır yaranın zamanla sağalmasıdır. 32 il əvvəl Laçının, Şuşanın itirilməsi ən böyük fəlakətlərimizin başlanğıcı idi. İşğaldan sonra erməni vandalları burada da ağlagəlməz vəhşiliklər törətdilər. Rayonun əhalisi etnik təmizləməyə məruz qaldı. 300-dən artıq hərbi və mülki şəxs həlak oldu və itkin düşdü. Laçın-

dakı 217 mədəniyyət, 101 təhsil, 142 səhiyyə müəssisəsi, 462 ticarət, 30 rabitə, 133 idarə və müəssisə, 5 musiqi məktəbi, 1 internat məktəbi, 1 orta texniki peşə məktəbi, 2 avtonəqliyyat və müxtəlif təyinatlı istehsal müəssisələri işğalçılar tərəfindən talan və məhv edildi. 54 dünya, 200-dən çox yerli əhəmiyyətli tarixi abidə vandalizmə məruz qaldı.

Rayonun ərazisində 300-ə yaxın tarixi, mədəniyyət və memarlıq yadigarları, onlarca kurqan, qala tipli arxeologiya baxımından faydalı olan abidələr, çoxlu sayda qəbirüstü abidələr, stellalar, at, qoç fiqurları, süjetli daşlar mövcud idi, eləcə də bu ərazi çoxlu təbii sərvətləri, qiymətli mineral suları ilə zəngindir. Ərazidə olan abidələrin əksəriyyəti Qafqaz Albaniyası dövrünün yadigarlarıdır. Alimlərimizin verdiyi məlumata əsasən, bu məkanda olan Qafqaz Albaniyası dövrü abidələrinin bir çoxu bizim eramın xristianlıqdan əvvəlki dövrünə aiddir. Doğma yurd yerlərimizin mürəkkəb relyefi, sərt iqlimi bir çox çay keçidində, yolların keçilməz hissələrində körpülərin inşasına səbəb olmuşdur. Onlar əsasən birtağlı və yaxud ikitəğli körpülərdir.

Laçının Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğalı zamanı burada mövcud olan əksər tarixi, mədəni və dini abidələr dağıdılmışdır. Rayonun ərazisində həmin abidələrin yalnız 70 faizə qədəri qalmışdır...

Bu gün isə Laçın şəhərində aparılan bərpa-quruculuq işləri nəticəsində 411 fərdi yaşayış evi və 40 mənzil, eləcə də 75 qeyri-yaşayış binası inşa edilib. 510 şagird yerlik Laçın rayon 2 nömrəli tam orta məktəbi fəaliyyət göstərir.

Ötən il avqustun 25-də Laçın rayonunda "Hoçazfilm" yaradıcılıq studiyasının çəkiliş pavilyonunun açılışı oldu. Şəhərdən bir qədər aralıda yerləşən Zerti kəndində böyük sənaye sahəsi yaradılıb. Orada əhalinin məşğulluğu üçün bir çox müəssisə fəaliyyət göstərir. Laçına geri qayıdan sakinlər burada işlə təmin edilməsi prosesi reallaşır.

Əhalinin dövlət xidmətlərinə əlçatanlığının asanlaşdırılması üçün şəhərdə DOST və "ASAN xidmət" mərkəzlərinin yaradılması nəzərdə tutulub. 2025-ci ilin əvvəlində isə Qorçu hava limanının açılması gözlənilir.

Prezidentin Laçına səfərləri

Laçının tikinti-quruculuq işlərini daim diqqətdə saxlayan Prezident İlham Əliyevin Laçına ilk səfəri 2021-ci il yanvarın 14-də olub. Həmin gün Gülbird kəndində Azərbaycan bayrağını ucaldan dövlət başçısı su-elektrik stansiyasının açılışını da edib. Prezidentin ikinci səfəri 2021-ci il avqustun 16-da olub. Həmin gün Laçın Beynəlxalq Hava Limanının təməli qoyulub.

2022-ci il iyun ayının 26-da Prezident Şərqi Zəngəzura səfəri çərçivəsində Kəlbəcər-Laçın avtomobil yolunun inşası prosesi, "Qorçu" elektrik yarımstansiyasında görülən işlər, "Hökəriçay" su anbarı layihəsi və Laçın Beynəlxalq Hava Limanında aparılan tikinti işləri ilə maraqlanıb. Növbəti səfərlərində Kəlbəcər-Laçın avtomobil yolunda yeni inşa edilən tunellə tanış olub, Laçın şəhərində Azərbaycan bayrağını ucaldıb, orada inşa ediləcək "Laçın" qovşağ yarımstansiyasının təməlqoyma mərasimində iştirak edib.

Ötən il Prezident "Azərnerji"-nin "Mişni" və "Alxaslı" Kiçik Su-Elektrik stansiyalarının açılışını edib, Laçın Beynəlxalq Hava Limanında aparılan işlərlə tanış olub, mehmanxana kompleksinin təməlqoyma mərasiminə qatılıb.

Bu il dövlət başçısı mayın 10-da Laçına səfər edərək Sus kəndində olub, sakinlərlə görüşüb və həmin "Azərnerji" ASC-nin "Zabux" və "Qarıqışlaq" Kiçik Su-Elektrik stansiyalarının (KSES) açılışlarında iştirak edib. Bütün bunlar bir daha onu göstərir ki, dövlət başçısı Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun yenidən qurulması prosesini daim diqqətdə saxlayır və Böyük Qayıdış Konsepsiyasının tez bir zamanda reallaşmasına böyük söz göstərir.

Laçın şəhəri möhtəşəmliyi ilə göz oxşayır

Yenidən qurulan Laçın şəhəri, həqiqətən də, möhtəşəmliyi ilə göz oxşayır. Torpağa əsl sahiblik ruhu Azərbaycan dövlətinin qısa müddət ərzində Qarabağda, Şərqi Zəngəzurdada yaratdığı reallıqlardadır. Azad yurdlarımızda böyük sürətlə aparılan quruculuq işlərindədir. Bu ruh yenidən qurulmuş Laçın şəhərinin indiki gözoxşayan cənnət görkəmindədir. Bütün bunlar bir tərəfdən Azərbaycan xalqının quruculuq əzmini, tikib-yaratmaqla əsrlər boyu bəşər mədəniyyətinə verdiyi töhfələri, milli iradəsinə göstərir, eyni zamanda bu torpaqların əsl sahibləri olduğumuzu bütün dünyaya nümayiş etdirir.

Laçın rayonunun təmsalında biz dirçələn Azərbaycanı, dirçələn torpaqlarımızı görürük. İnsanlarımızın qayıdışı ilə doğma torpaqlarımızda başlanan yeni həyat, yurda dönmüş həmvətənlərimizin burada qürurla yaşaması, Şuşada, Laçında qurulan toy-büsat öz torpaqlarında haqq-ədalət uğrunda mübarizə aparan, ədalətli müharibədə qalib gələn, bütün çətinliklərə, keşməkeşlərə baxmayaraq, öz haqqını, özünə aid olanı almağı bacaran Azərbaycanın zəfərinin təntənəsidir. Dövlət başçısının da bəyan etdiyi kimi, bizim başqa ölkələrin torpağında gözü-müz yoxdur, ancaq öz torpağımızı da heç kimə verən deyilik. Azərbaycan xalqı bundan sonra bu torpaqlarda sülh, əmin-amanlıq şəraitində yaşayacaq, doğma yurdlarımızda qurub-yaradacaq.

Bu gün Laçının MDB-nin mədəniyyət paytaxtı statusuna yüksəlməsi əlamətdar hadisədir. Biz davamlı inkişaf, quruculuq baxımından Böyük qayıdış mərhələsinə məsuliyyətlə davam etdiririk. Bu status eyni zamanda qazanılan zəfərimizə ehtiram nümunəsidir, Qarabağda aparılan quruculuq işlərinə böyük marağın olmasıdır. Sevindirik, Laçın əvvəlki özəmət və qürurunu bərpa etməkdədir!

*İradə ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"*

